



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skoleprg.

# Længsler

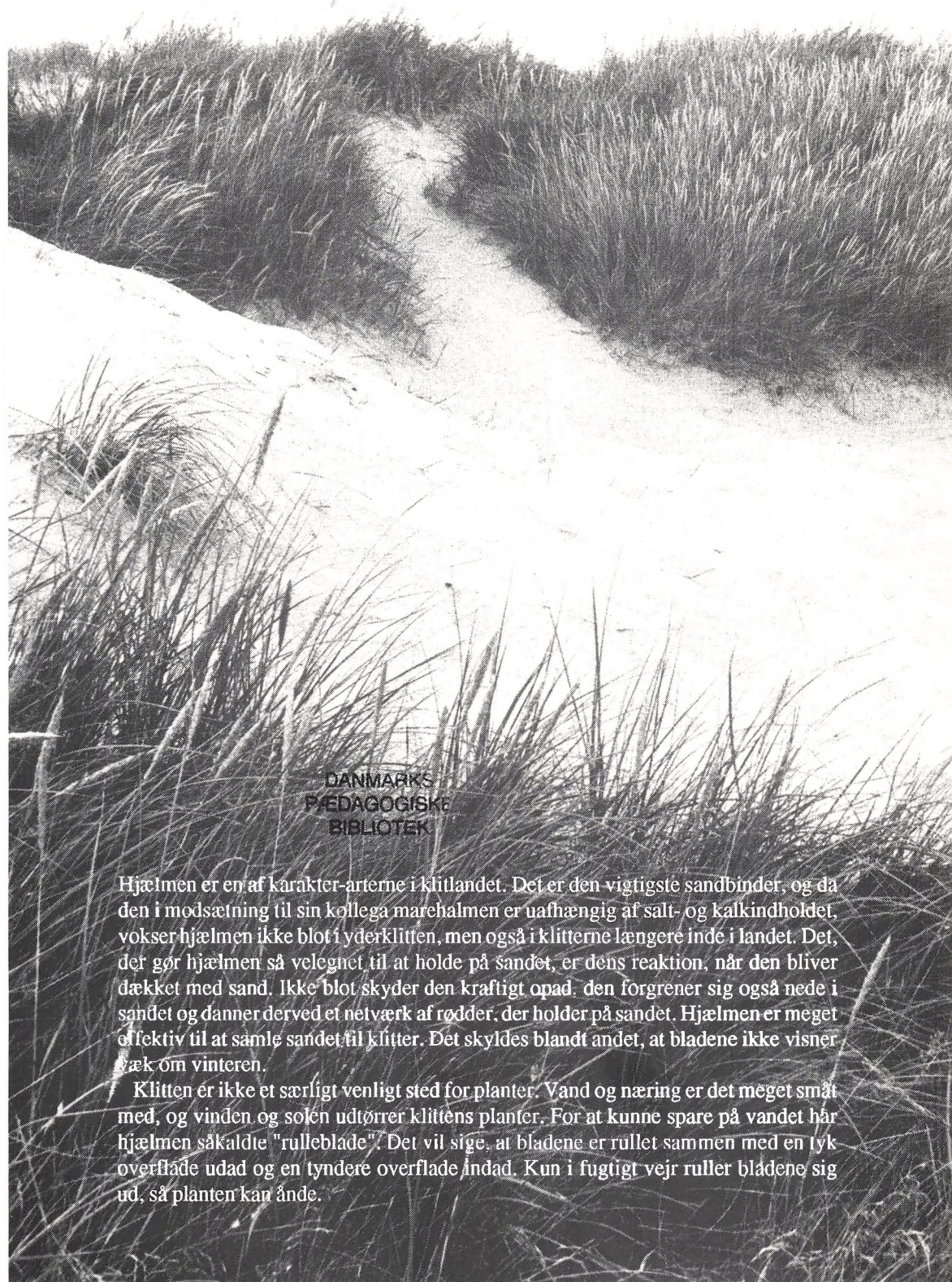
marts 1994

**Redaktion:**  
Claus Jensen  
Carsten Lyhr Hansen  
Aage Jørgensen  
Ole Straarup

**Fotograf:**  
Søren Halse

**Lay-out:**  
ML kommunikation

**Trykkested:**  
Hinnerup Bogtrykkeri Aps



DANMARKS  
PÆDAGOGISKE  
BIBLIOTEK

Hjelmen er en af karakter-arterne i klitlandet. Det er den vigtigste sandbinder, og da den i modsætning til sin kollega marehalmen er uafhængig af salt- og kalkindholdet, vokser hjelmen ikke blot i yderklitten, men også i klitterne længere inde i landet. Det, der gør hjelmen så velegnet til at holde på sandet, er dens reaktion, når den bliver dækket med sand. Ikke blot skyder den kraftigt opad, den forgrener sig også nede i sandet og danner derved et netværk af rødder, der holder på sandet. Hjelmen er meget effektiv til at samle sandet til klitter. Det skyldes blandt andet, at bladene ikke visner væk om vinteren.

Klitten er ikke et særligt venligt sted for planter. Vand og næring er det meget småt med, og vinden og solen udtørre klittens planter. For at kunne spare på vandet har hjelmen såkaldte "rulleblade". Det vil sige, at bladene er rullet sammen med en tyk overflade udad og en tyndere overflade indad. Kun i fugtigt vejr ruller bladene sig ud, så planten kan ånde.



## AF KARSKEN BÆLG

Den 18. marts går P.V. Christiansen efter 16 års virke som rektor for Langkær Gymnasium og HF på pension. I den anledning bringer vi her et par klip fra Estrid Balslevs interview "Den visionære rektor på Langkær", Gymnasieskolen, 1991:

### Om læreren:

- Den lærer, jeg gerne vil ansætte, er fagligt dygtig og pædagogisk kreativ, åndeligt smidig og engageret. Læreren skal desuden også have en vision om, at det drejer sig om at gøre opholdet her på skolen meningsfyldt

for de unge. Når jeg ansætter en lærer, betragter jeg ikke pædagogikumbeviset som eneafgørende. Jeg ser også på eksamenspapirerne fra universitetet, ligesom jeg tillægger det stor vægt, hvilket personligt indtryk jeg får af ansøgeren.

### Om lederen:

- I de år, jeg har været i gymnasieskolen, har rektorrollen ændret sig. Jeg har i halvtredserne oplevet den autoritære rektortype, den rektor, der havde en bastant dominans på skolen og satte sine fingeraftryk på alt. Den type er passé i dag. I halvfjerdserne tog man primært rektoremner fra inspectorgruppen, og det var både godt og ondt. Man ville

have folk, der var gode til regelsamlingens paragraffer. Men regelsamlingen er en centralistisk besynderlighed, en administration af rang, en bureaukratisk idé om at lede alle skoler ens. Halvfjerdsernes rektorideal var bureaukraten.

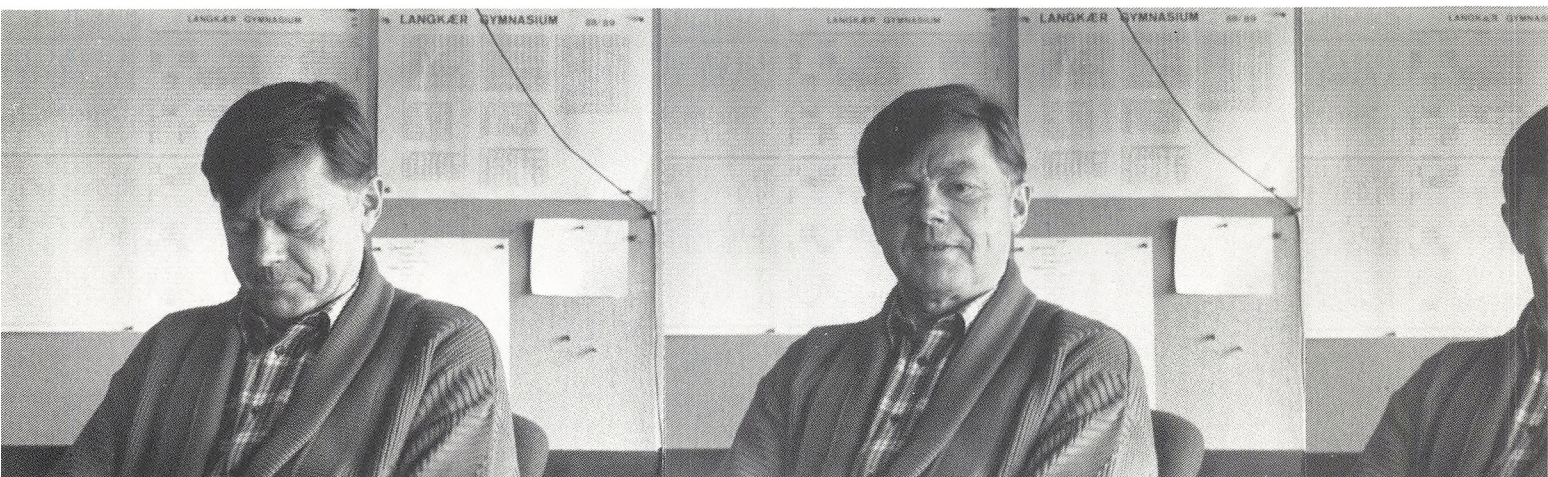
- Skal en skoleleder ikke kende gældende regler?

- Der er naturligvis intet galt i den gode administrator, men der skal mere til. Rektor som den fromme regelbestyrer er en misforståelse. En ordentlig rektor må have mod til at betragte det enkelte tilfælde med egen sund fornuft, med hensyntagen til menneskelige forhold og i samklang med sin egen vision. På denne baggrund skal afgørelserne træffes. Og i de senere år har jeg mærket tendenser til deregulering, til at overlade mere til den enkeltes egen afgørelse. Det er et skridt i den rigtige retning.

- Det er vigtigt for mig at lytte til, hvad de andre lærere mener, at høre efter, når de siger, at det eller det kan være værdifuldt for skolen. Jeg vil ikke undse mig for at gøre en velbegavet, kreativ, evnerig idé til skolens politik. Jeg er ligeglad med, om jeg sætter et blivende præg på skolen, men ikke med, om den enkeltes talent kan udfolde sig til gavn for helheden. Jeg tillægger lederen betydning som den, der kan få de ansatte til at udfolde sig til gavn for stedet.

### Om Langkær:

- Her er et karsk debatklimate. Vi er gode til at få de skrappe ting sagt til hinanden på pædagogisk råds møder, så her er ingen skumlen i krogene bagefter. Nogle synes, det er for barsk, men jeg synes, det er gunstigt for det daglige arbejdsklima. Man kan tale høfligt til hinanden i det daglige. Vi er et meget sammensat lærerkollegium i pædagogiske spørgsmål. Det er egentlig fabelagtigt, at vi kan lave større fælles ting. Men det kan vi.



## Lokalhistorikeren

P. V. Christiansen har en last og en lidenskab. Han drages af kirkebøger og guldne retsdokumenter, nyder at se fjerpennens sirlige dans over papiret og glæder sig, når han finder rester af det sand, som en dag for måske flere hundrede år siden fik blækket til at tørre.

IPV's bog om landsbyen Gedings historie indtil 1850 ser man denne optagethed af fortiden i fuldt flor. En uanseelig østjysk landsby får pludselig mæle og fastholdes i bogens fremstilling i et behændigt dobbeltgreb, der nok repeterer den store Verdens- og Danmarkshistorie, men først og fremmest efterspører dens reflekser i den såkaldte *lille* historie blandt Gedings selvejere og fæstere igennem århundreder.

Vi har valgt dette lille afsnit fra bogen.

cj



## EN AUGUSTMORGEN I GEDING ANNO 1836

Afsløringen af Niels Møllers kriminelle handlinger, som han fik sin straf for, er i og for sig det mindst interessante ved de afhøringer, der fandt sted. Interessant er det, vi får at vide om de involverede personers tanker og følelser over for hinanden, ikke mindst Niels Møllers over for visse medborgere i Geding.

I tilgift får vi gennem de mange afhøringer sat fokus på én dag på en bestemt gård i Geding, således at vi kan se, hvad hver enkelt lavede ved otte-tiden den bestemte mandag morgen i slutningen af august 1836.

Den morgen var Niels Møllers på fjerde år fraseparerede kone, Karen Andersdatter, i hans hus, idet hun som sædvanlig havde bragt ham morgenmad. Andre var der ikke i stuehuset. Han kom pludselig og forlangte i

*vred hu sin bøsse af hende, jeg så ikke, at han tog den, men jeg så, at han gik med bøszen hen i gården, og så sagde jeg til ham, at han ingen skade måtte gøre med bøszen, hvilket han ikke svarede på, men kort efter hørte hun et skud. Niels Møllers hjemmевærende søn, Peder, så intet. Han forklarede senere, at han havde passet sin faders kreaturer i sommer, men ikke logeret eller spist i hans gård, da jeg fra om morgenen tidligt til om middagen, og fra først på eftermiddagen til om aftenen har opholdt mig hos kreaturerne i marken, så jeg har kun erfaret lidet af, hvad der passerede hjemme.*

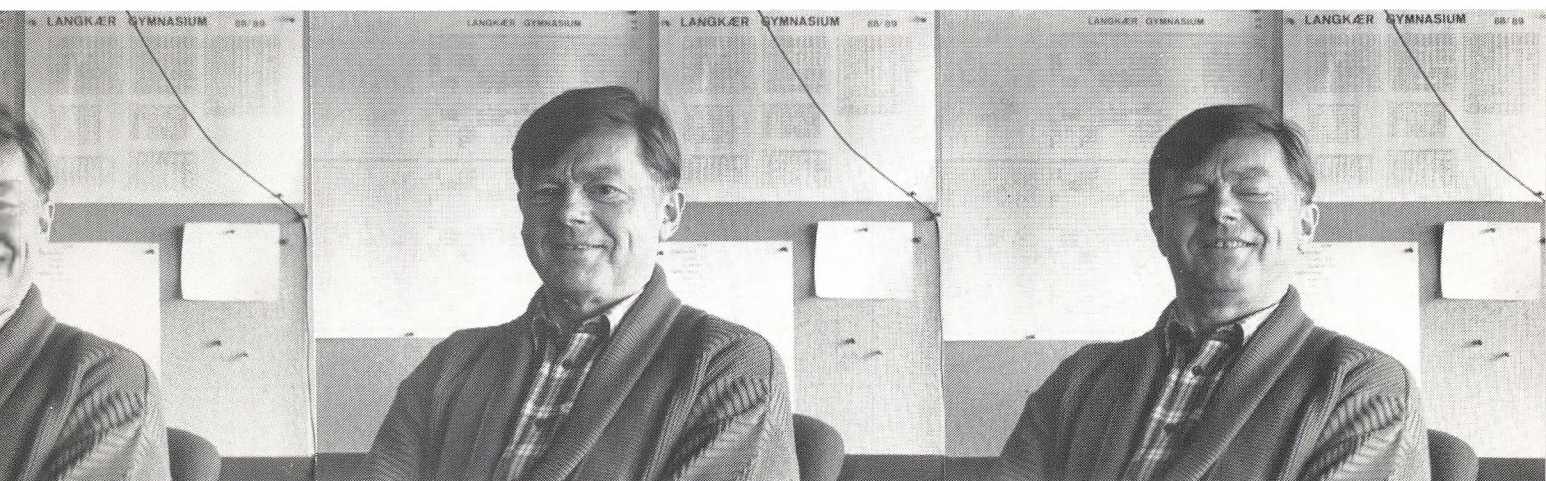
Flere børn var der ikke i huset, idet den ene datter var gift med Ole Kaae, der boede i nabogården, og den anden datter gift i Røved.

Men der var tyende på gården. Tjenestekarlen Niels Pedersen Vammen befandt sig omkring kl. otte ikke i gården, men var i færd med at bære vand på noget kalk, der var på den anden side af gården. Der skulle altså kalkes. Om nabogården erfarer vi, at den var blevet *klinet og kalket* i slutningen af juli.

Den anden tjenestekarl, Jens Nielsen Møller, gik ved otte-tiden inde i Niels Møllers gård, og han så, at Niels Møller kom løbende med en bøsse ud af gården.

Tjenestepigen Kirstine Jacobsdatter var til stede, og hun hørte Enevold Hansen gøre nar af Niels Møller ved at skræbe ad ham som en krage, og hun hørte et skud, men så ikke, hvem der affyrede det.

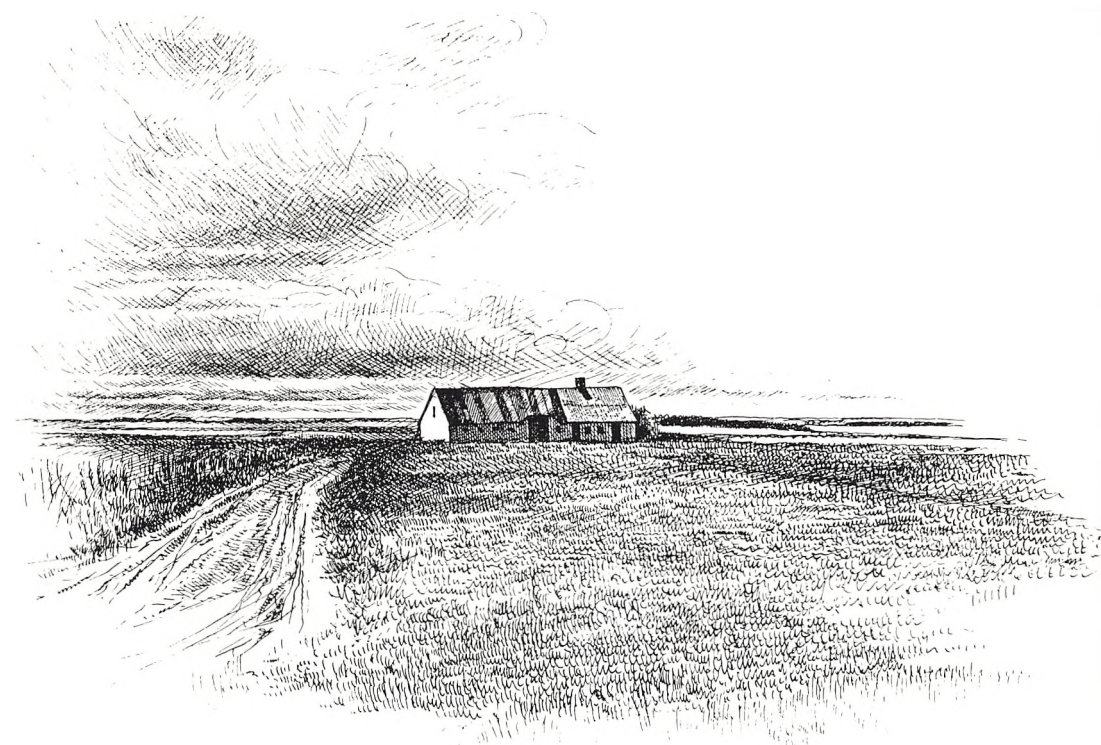
Det var ellers høsttid, erfarer vi. For Niels Møller havde ansat to personer fra Kvottrup



til at hjælpe til med høstarbejdet. Det var skrædder Anders Laursen og Else Kirstine Sørensdatter (gift med husmand Peder Christensen). Men høstarbejdet var endnu ikke begyndt, formodentlig ventede man, til duggen var væk, og de to løse medhjælpere befandt sig ude i stalden, hvor de gjorde bånd (måske bånd til at binde traverne sammen med ude på marken). Stalddøren stod åben, ligeledes stod døren til køkkenet, der gik lige ud til gården, åben, og de havde præcist hørt, hvad der var blevet sagt ude på gårdspladsen, men de blev ved deres arbejde. Else Kirstine Sørensdatter vidste godt, at Niels Møller var irriteret den dag, for da hun havde bedt om at få sit *høstforklæde og sine høstærmer*, som lå i stuehuset, havde han truet hende.

Det samlede indtryk er, at det drejer sig om en stille sen augustmorgen, hvor man gik og forberedte sig til dagens hovedarbejde: høsten. Når kornet var tørt, skulle karlene fatte deres lé og høste, mens tjenestepigen og daglejerne fra Kvottrup skulle binde os.

På nabogården var situationen sikkert den samme. Her boede Ole Kaae, og hos ham tjente på det tidspunkt Rasmus Nielsen Leier, senere 'i Tarskov Mølle', og han stod ved otte-tiden i sin husbonds lade ved siden af Niels Møllers gård og så ud gennem vinduet. Her så han, at Niels Møller kom ud af sin gård og skød over mod Jørgen Kaaes ladevindue, hvor Enevold Hansen stod.



## Blå bog

Poul Verner Christiansen, født 20.3.1928 i Hjørring, gift 1953 med Hannelore, f. Jansen. - Student, Hjørring Gymnasium, 1947. Cand. mag. (tysk, dansk), Københavns Universitet, 1954. Ansat ved Svendborg Statsgymnasium 1955-59, ved Århus Statsgymnasium 1959-78. Undervisningsassistent ved Aarhus Universitet 1962-67. Fagkonsulent i tysk ved Direktoratet for Gymnasieskolerne og HF 1967-78. Censor i tysk ved universiteterne i København, Odense, Ålborg og Århus siden 1969, formand for censorkorpset siden 1973. Rektor for Langkær Gymnasium 1978-94. - Medlem af bestyrelsen for Østjysk Hjemstavnforening siden 1993.

Har udgivet tekstserie til gymnasiets tyskundervisning, samt inden for de senere år forskellige lokalhistoriske arbejder: "En østjysk landsbys rødder. Gedings historie indtil 1850", 1992; artikler i "Fra Himmerland og Kjær Herred" 1987, "Personalhistorisk Tidsskrift" 1989 og 1992, "Østjysk Hjemstavn" 1993. Kronikker m.v. i dagspressen. - Red. sm. andre: "Langkær under lup", 1991.

## Kalender

18.3.  
Reception kl. 13-15 i anledning af rektor P. V. Christiansens afgang.

21.-25.3.  
2g-studierejser til London og Firenze.

22.4.  
Premiere på årets musical.

23.4.  
Årets store skolefest; starter med musical'en - og så er der bal bagefter.

25.4.  
Musical'en spiller for allersidste gang.

28.4.  
Sidste skoledag for 2HF.

4.5.  
Sidste skoledag for 3g.

16.-20.5.  
1g'erne skriver danskopgave.

1.6.  
Anders Østergaard tiltræder som rektor.

15.6.  
Sidste eksamensdag.

17.6.  
Dimission: HF'erne kl. 10-12, gymnasieeleverne kl. 14-16.

8.8.  
Et nyt skoleår starter.

## Årets musical

Med temaet fra "A Chorus Line" i baghovedet har otte lærere og en stor del af skolens elever i 4-5 måneder arbejdet på denne musical, der indeholder både dans, musik og sang - titlen blæser endnu i vinden.

## Ny rektor

Anders Kjær Østergaard, født 1949. Student fra Aalborghus Gymnasium 1968. Cand. mag. (samfundsfag, dansk) fra Aarhus Universitet 1976. Adjunkt/lektor ved Aarhus Akademi 1977-90. Rektor for Aalborg Studenterkursus 1990-94. Tiltræder pr. 1.6.1994 som rektor for Langkær Gymnasium. Indtil da er Jens Gellert konstitueret som rektor.